

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของงานวิจัย

ในปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศ นับว่าเป็นเครื่องมือสำคัญที่ถูกนำมาช่วยในการดำเนินการด้านต่างๆ และใช้ในการจัดการระบบงานขององค์กรตั้งแต่ขั้นพื้นฐานไปจนถึงขั้นสูง เนื่องจากเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และสารสนเทศสามารถประมวลผลคำสั่งงานหรือกระบวนการต่างๆ ได้รวดเร็วเป็นขั้นตอน อีกทั้งยังได้รับการพัฒนาให้มีความเจริญก้าวหน้าอย่างก้าวกระโดด ยิ่งทำให้เทคโนโลยีสารสนเทศมีบทบาทสำคัญในด้านต่างๆ อย่างกว้างขวางทั้งทางด้านเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม การบริการสังคม สาธารณสุข สิ่งแวดล้อม รวมทั้งด้านการศึกษา เปรียบเหมือนเครื่องจักรสำคัญ ที่ช่วยมนุษย์ในการดำเนินการต่างๆ ได้อย่างรวดเร็วและสะดวกสบาย เช่น รongรับข้อมูลข่าวสารมาทำการประมวลผล สามารถช่วยในการเผยแพร่ข่าวสารได้ครอบคลุม กว้างขวาง มีความสามารถในการเก็บรวบรวมข้อมูล รวมทั้งสามารถตอบสนององการสั่งงานได้อย่างรวดเร็ว ด้วยเหตุนี้หลายองค์กรจึงให้ความสำคัญอย่างมากต่อการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศและได้นำมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพขององค์กร ในระบบการศึกษาไทยได้มีการนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และสารสนเทศ เข้ามาใช้เพื่อช่วยให้กระบวนการต่างๆ ด้านการศึกษามีความสะดวกและถูกต้องตามมาตรฐาน อันจะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด และช่วยให้รูปแบบการจัดการภายในสถานศึกษารวมถึงภาพลักษณ์องค์กรมีความเป็นมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับระดับสากล

อุปกรณ์ที่เป็นเทคโนโลยีสารสนเทศระดับสูงอย่างหนึ่งที่นับว่ามีบทบาทสำคัญอันดับต้นๆ คือ “เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์” ซึ่งในวงการศึกษปัจจุบันนำเอาเครื่องคอมพิวเตอร์มาช่วยดำเนินงาน หรือกิจกรรมในกระบวนการเรียนการสอน หลายรูปแบบ เช่น ใช้จัดทำสื่อการเรียนการสอนของครูผู้สอน จัดทำคลังข้อสอบ การพิมพ์เอกสาร การเก็บทะเบียนนักเรียน การสืบค้นหนังสือของห้องสมุด การรับส่งจดหมาย การสืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต การใช้เป็นฐานข้อมูลนักเรียน เป็นต้น จึงอาจกล่าวได้ว่าการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในสถานศึกษานั้น สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการสารสนเทศ หรือการบริหารงานด้านต่างๆ ได้อย่างเป็นระบบ และเพิ่มมาตรฐานการจัดการที่ดี อันจะส่งผลต่อคุณภาพและประสิทธิภาพการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาให้มากขึ้น

การนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในวงการศึกษ ดิเรก ชีระกูธ [1] ได้ให้ความหมายว่า คอมพิวเตอร์ การศึกษา (Computer-Based Education, Instructional Computer : IC, Computer-Based Instruction : CBI) หมายถึง การนำคอมพิวเตอร์มาใช้ประโยชน์ในด้านการศึกษาในหลากหลายรูปแบบ อย่างไรก็ตาม

ก็ตาม การที่จะนำเครื่องคอมพิวเตอร์มาใช้ในการสนับสนุนกิจกรรมทางการศึกษา หรือใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาได้นั้น ผู้บริหารหรือผู้มีอำนาจจำเป็นต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูหรือบุคลากรในสถานศึกษามีความพร้อมในการใช้งาน ทั้งในส่วนของความพร้อมในด้านอุปกรณ์สารสนเทศเอง และความพร้อมในตัวบุคคล การจัดอบรมครูให้มีความรู้ความสามารถในการใช้งานเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และสารสนเทศด้านการศึกษาก็เป็นสิ่งที่ผู้บริหารควรให้ความสำคัญควบคู่ไปกับการนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และสารสนเทศมาใช้งานในสถานศึกษา

ครูเป็นผู้ที่แนะนำถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ สำหรับเป็นแนวทางในการเรียนรู้ของนักเรียน การนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และสารสนเทศ มาใช้ในการศึกษานั้น บทบาทของครูย่อมมีการเปลี่ยนแปลง สืบเนื่องมาจากการพัฒนาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และสารสนเทศในบางช่วง อาจมีการพัฒนารวดเร็วแบบก้าวกระโดด ทำให้เกิดปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลให้ครูบางท่านไม่สามารถเรียนรู้การใช้งานเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และสารสนเทศได้อย่างถูกต้อง หรือเต็มประสิทธิภาพนัก และการเปลี่ยนแปลงบทบาทของครูนั้น ย่อมมีผลกระทบต่อความสำเร็จ และล้มเหลวของนโยบายการศึกษา เนื่องจากในยุคปัจจุบันการเรียนรู้ของนักเรียนนั้นเป็นการเรียนรู้ที่ไร้ขีดจำกัด นักเรียนสามารถเข้าถึงการใช้งานเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ได้จากหลายแห่ง ทั้งที่บ้าน สถานศึกษา หรือตามร้านค้า ดังนั้นครูจึงจำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถทางด้านการใช้งานเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และสารสนเทศ เพื่อที่จะสามารถถ่ายทอดความรู้และควบคุมดูแลนักเรียนได้อย่างเหมาะสม

และเนื่องจากกรุงเทพมหานครมีนโยบายด้านการศึกษา ของสำนักงานการศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ในการให้นักเรียนในสังกัด ไม่มีการเสียค่าใช้จ่ายในการศึกษา เปิดโอกาสให้เยาวชนได้มีโอกาสเรียนอย่างเท่าเทียมกัน จึงเกิดโรงเรียนในสังกัดขึ้นมากมาย รองรับนักเรียน และครูไว้เป็นจำนวนมาก

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพและข้อจำกัดการใช้งานเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และสารสนเทศด้านการศึกษาของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร เขตราชบุรีบูรณะ เพื่อทราบถึงสภาพและข้อจำกัดในการใช้งานเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และสารสนเทศภายในสถานศึกษาแต่ละแห่ง โดยผลการวิจัยที่ได้สามารถเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารหรือผู้ที่เกี่ยวข้องในการนำไปใช้เป็นแนวทาง ดำเนินงานพัฒนาการใช้งานเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และสารสนเทศด้านการศึกษาของครูผู้สอนหรือบุคลากรในสังกัดได้อย่างตรงตามสภาพการใช้งานหรือใช้อ้างอิงในการแก้ไขข้อจำกัดการใช้งานเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และสารสนเทศ เพื่อให้เกิดการใช้งานที่มีศักยภาพและประสิทธิภาพมากที่สุด

1.2 วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการใช้งานเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และสารสนเทศด้านการศึกษา ของครู ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร เขตราชบุรีบูรณะ
2. เพื่อศึกษาข้อจำกัดการใช้งานเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และสารสนเทศด้านการศึกษา ของครู ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร เขตราชบุรีบูรณะ
3. เพื่อเปรียบเทียบข้อจำกัดการใช้งานเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และสารสนเทศด้านการศึกษา ของครูในสถานศึกษาแต่ละแห่ง สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร เขตราชบุรีบูรณะ

1.3 สมมติฐานในการวิจัย

1. ครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร เขตราชบุรีบูรณะ มีการใช้ เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และสารสนเทศด้านการศึกษาในแต่ละหัวข้อมากกว่า ร้อยละ 60
2. สถานศึกษาแต่ละแห่งในสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร สำนักงานเขต ราชบุรีบูรณะ มีข้อจำกัดในการใช้งานเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และสารสนเทศด้านการศึกษา แตกต่าง กัน

1.4 ประโยชน์และผลที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ทราบถึง สภาพการใช้งานเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และสารสนเทศด้านการศึกษา ของครู ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร เขตราชบุรีบูรณะ เพื่อสามารถเป็นข้อมูลในการพัฒนาหรือสนับสนุนด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และสารสนเทศเพื่อให้ตรงตามการใช้งาน ของครูในสถานศึกษา
2. ทราบถึงข้อจำกัดการใช้งานเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และสารสนเทศด้านการศึกษาของครู ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร เขตราชบุรีบูรณะ เพื่อสามารถเป็นข้อมูล ให้ผู้บริหารหรือผู้ที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ในการแก้ไขปรับปรุง
3. ข้อเสนอที่ได้จากการวิจัย ผู้บริหารผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง หรือผู้ที่สนใจสามารถนำข้อมูล ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาหรือปรับปรุงด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และสารสนเทศ ในสถานศึกษาหรือองค์กรของตนให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด

1.5 ขอบเขตของงานวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาสภาพและข้อจำกัดการใช้งานเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และสารสนเทศด้านการศึกษาของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร เขตราชบุรีบูรณะ โดยขอบเขตของการวิจัย มีดังนี้

1.5.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร หมายถึง ครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร เขตราชบุรีบูรณะ

1.5.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง หมายถึง ครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร เขตราชบุรีบูรณะ

1.5.3 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1.5.3.1 ตัวแปรต้น

1. สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

- เพศ
- อายุ
- ประสบการณ์ทำงาน (ด้านการจัดการเรียนการสอน)

2. สถานศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร เขตราชบุรีบูรณะ จำนวน 6 แห่ง

- โรงเรียนวัดประเสริฐสุททาวาส
- โรงเรียนวัดบางปะกอก
- โรงเรียนวัดสน
- โรงเรียนรัตนจินะอุทิศ
- โรงเรียนวัดสารอด
- โรงเรียนวัดแจ้งร้อน

1.5.3.2 ตัวแปรตาม

1. สภาพการใช้งานเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และสารสนเทศด้านการศึกษาของครูสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร เขตราชบุรีบูรณะ ได้แก่

- ด้านคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์
- ด้านโปรแกรมสำเร็จรูป
- ด้านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

2. ข้อจำกัดการใช้งานเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และสารสนเทศด้านการศึกษาของครู สถานศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร เขตราชบุรีบูรณะ ได้แก่

- ด้านคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์
- ด้านโปรแกรมสำเร็จรูป
- ด้านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

1.6 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

1.6.1 ครู

หมายถึง ข้าราชการครู บุคลากรทางการศึกษา หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยตรงกับกระบวนการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร เขตราชบุรีบูรณะ จำนวน 6 แห่ง

1.6.2 สถานศึกษาสังกัดสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร เขตราชบุรีบูรณะ ได้แก่

1. โรงเรียนวัดประเสริฐสุททาวาส
2. โรงเรียนวัดบางปะกอก
3. โรงเรียนวัดสน
4. โรงเรียนรัตนจินะอุทิศ
5. โรงเรียนวัดसारอด
6. โรงเรียนวัดแจรงร้อน

1.6.3 เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และสารสนเทศด้านการศึกษา

หมายถึง เครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ โปรแกรมสำเร็จรูป ระบบเครือข่าย อินเทอร์เน็ต อุปกรณ์ต่อพ่วง สำหรับเชื่อมต่อส่วนอื่นๆ เครื่องมือหรือเทคโนโลยีที่สามารถนำมาสนับสนุนการจัดเก็บข้อมูลหรือแสดงผลข้อมูล โดยนำมาใช้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร เขตราชบุรีบูรณะ เพื่อช่วยในการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดการเรียนการสอนภายในสถานศึกษาให้เป็นไปได้ด้วยความสะดวกรวดเร็ว และราบรื่น

1.6.4 สภาพการใช้งานเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และสารสนเทศด้านการศึกษาของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร เขตราชบุรีบูรณะ

หมายถึง ความเป็นจริงที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการใช้งานเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และสารสนเทศของครูในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทางการศึกษา ในสถานศึกษาสังกัดสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร เขตราชบุรีบูรณะทั้ง 6 แห่ง โดยวิเคราะห์จากร้อยละ และระดับการใช้ของผู้ใช้งาน ได้แก่ 1) ด้านการใช้งานคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ 2) ด้านการใช้งานโปรแกรมสำเร็จรูป 3) ด้านการใช้งานระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

1.6.5 ข้อจำกัดการใช้งานเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และสารสนเทศ

หมายถึง อุปสรรค ความไม่พร้อม ความไม่สะดวก ความติดขัด ปัญหาการใช้งาน ความไม่ราบรื่นของ การใช้งานเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และสารสนเทศในการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการ จัดการเรียนการสอน อาจเกิดจากตัวผู้ตอบแบบสอบถามเอง หรือเกิดจากสภาพแวดล้อมใน สถานศึกษาสังกัดสำนักงานศึกษากรุงเทพมหานคร เขตราชวัตรบูรณะ ประกอบด้วย 1) ข้อจำกัดด้าน การใช้งานคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ 2) ข้อจำกัดด้านการใช้งานโปรแกรมสำเร็จรูป 3) ข้อจำกัดด้านการใช้งานระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต